

CULTUURMONITOR

FRYSLÂN

CIJFERS / MENSEN / INZICHT

// INLEIDING

Cultuur is een onderdeel van het menselijk leven en omvat veel aspecten. Aan inwoners van Fryslân is gevraagd hoe zij cultuur beleven: het bezoeken en beoefenen van culturele activiteiten, de tevredenheid over het culturele aanbod in de provincie, het belang dat zij hechten aan cultuur en de rol van cultuur in opvoeding. Dit is gedaan door een vragenlijst voor te leggen aan Panel Fryslân, het representatieve panel van de Friese bevolking van Planbureau Fryslân (zie kader). Deze vragenlijst wordt elke twee jaar herhaald, zodat het perspectief van de inwoners op cultuur in Fryslân door de tijd gevolgd kan worden. Daarnaast worden er cijfers gepresenteerd over het aantal culturele voorzieningen, de afstand tot deze voorzieningen en het aantal bezoeken aan culturele instellingen.

Alle cijfers uit de eerste versie van de Cultuurmonitor Fryslân zijn beschikbaar in [een online dashboard](#), dat eens in de twee jaar wordt geüpdatet.

OVER PANEL FRYSLÂN

Panel Fryslân bestaat uit ruim 8.000 inwoners van Fryslân die zesmaal per jaar een online vragenlijst ontvangen over verschillende maatschappelijke thema's die spelen in de provincie. Werving vindt uitsluitend plaats via een aselechte steekproef en op basis van persoonlijke uitnodiging. Er wordt een weging toegepast om te corrigeren voor ondervertegenwoordigde groepen. Panel Fryslân is daarmee representatief voor de Friese bevolking van 18 jaar en ouder. Een uitgebreide onderzoeksverantwoording van Panel Fryslân is via deze [link](#) te vinden.

Vragenlijst:	Cultuur
Moment van afname:	December 2024
Aantal respondenten:	2829

// CULTURELE VOORZIENINGEN

Voor dit onderzoek is er gekeken naar bestaande data en is er nieuwe data gecreëerd door middel van een panel uitvraag. Dit hoofdstuk beschrijft de bestaande data.

Meeste culturele voorzieningen in Fryslân zijn musea

Musea vormen het grootste aandeel van de culturele voorzieningen in Fryslân. Met 55 musea heeft Fryslân meer locaties dan Drenthe en Groningen (beide 40). Ook heeft Fryslân meer theaters en schouwburgen, kunstgalerieën en expositieruimten dan de andere twee noordelijke provincies. Kijkend naar heel Nederland hebben Noord-Holland en Zuid-Holland veruit de meeste voorzieningen van alle provincies, gevolgd door Gelderland (CBS, 2024a)¹.

Voor de meeste voorzieningen moet je in Fryslân gemiddeld verder reizen dan elders in Nederland. Met name bioscopen, poppodia en podiumkunsten liggen in Fryslân verder weg. Opmerkelijk is dat in Fryslân de gemiddelde afstand tot een museum even groot is als in de rest van Nederland. Ook de afstand tot een bibliotheek verschilt nauwelijks: 3,1 km in Fryslân tegenover 2 km landelijk. Dit is deels te verklaren doordat de verschillen tussen de provincies kleiner zijn bij musea en bibliotheken. Hierdoor ligt de gemiddelde afstand in Nederland gelijk of dichterbij die in Fryslân.

Gemiddelde afstand tot culturele voorzieningen, 2023

	Nederland ▽	Fryslân ▽
Museum	4,3 km	4,3 km
Bibliotheek	2 km	3,1 km
Podiumkunst	4,9 km	8,5 km
Bioscoop	6,5 km	11,7 km
Poppodium	10,2 km	14,3 km

Bron: CBS 2024b, bewerkt door Planbureau Fryslân

Noord-Holland staat bovenaan als provincie met de kortste afstanden tot alle culturele voorzieningen, gevolgd door Zuid-Holland. Kijkend naar Noord-Nederland zijn de afstanden tot de meeste culturele voorzieningen het laagst in Groningen, gevolgd door Drenthe en dan Fryslân. Opvallend is echter dat de gemiddelde afstand tot een poppodium in Fryslân met 14,3 km aanzienlijk lager ligt dan in Groningen (17,6 km) en Drenthe (23,9 km).

Binnen Fryslân is de gemiddelde afstand tot culturele voorzieningen over het algemeen het kortst in Zuidoost Fryslân. Dit komt omdat Zuidoost Fryslân twee grote plaatsen heeft: Heerenveen en Drachten.

¹ Voor het aantal vestigingen is door het CBS (2024a) gebruik gemaakt van SBI-codes, waarbij ze de hoofdactiviteit (SBI) van de vestiging hebben gemeten.

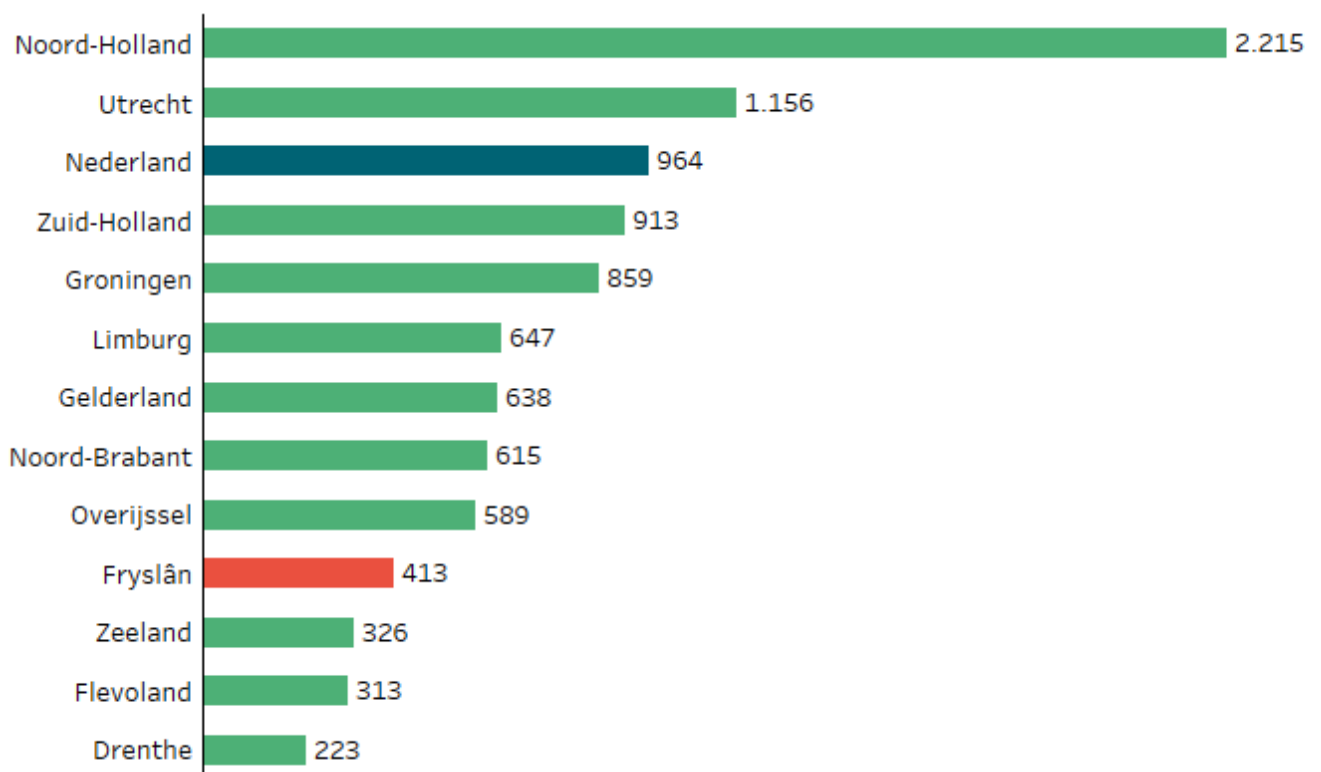
Bezoekers musea, bibliotheken en theaters

Bezoeken aan musea, bibliotheken en theaters wordt systematisch over de jaren heen gemeten. Daarom worden deze drie voorzieningen uitgelicht in het volgende stuk. Van de andere voorzieningen is (nog) geen openbare trenddata beschikbaar.

In Fryslân minder theaterbezoek dan gemiddeld in Nederland

Noord-Holland heeft met 2.215 theaterbezoeken per 1.000 inwoners veruit de meeste bezoeken van alle provincies, gevolgd door Utrecht met 1.156 bezoeken². Fryslân blijft met 413 bezoeken per 1.000 inwoners onder het landelijke gemiddelde van 964. Hierbij moet wel benoemd worden dat Noord-Holland 75 theaters en schouwburgen heeft en Fryslân 15. Reken je dit om, dan zijn dit 29,5 bezoeken per theater in Noord-Holland en 27,5 bezoeken per theater in Fryslân.

Aantal bezoeken aan theaters per provincie, per 1000 inwoners, 2022

Bron: CBS 2024c, bewerkt door Planbureau Fryslân

In Fryslân waren in 2022 muziekvoorstellingen het meest populair van alle theater bezoeken, gevolgd door cabaretvoorstellingen. Dans- en bewegingsvoorstellingen trokken de minste bezoekers. Dit is deels te verklaren door het aanbod. In 2023 had Fryslân bijvoorbeeld 616 muziekvoorstellingen tegenover 52 dansvoorstellingen (CBS, 2024c).

² Deze cijfers over theaters en podia van het CBS (2024c) omvatten bedrijven en/of organisaties die verantwoordelijk zijn voor het beheer van een podium of podia en het samenstellen van het programma. Het gaat om professionele voorstellingen, zowel voorstellingen die zelf worden geprogrammeerd als voorstellingen die door anderen worden georganiseerd en waarvoor het podium wordt verhuurd. Dit is gemeten door enquêtering door CBS en van cijfers van de Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF) en de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouw Directies (VSCD). De cijfers die worden doorgegeven door VNPF en VSCD zijn van theaters en podia die lid zijn van de verenigingen (CBS, n.d.).

Musea- en bibliotheekbezoeken

Fryslân had in 2020 755 museumbezoeken per 1.000 inwoners. Noord-Holland stak ver boven de andere provincies uit en had ruim het dubbel aantal bezoekers ten opzichte van Zuid-Holland, die met 840 bezoeken de tweede plek had. Het landelijke gemiddelde was 827 bezoeken per 1.000 inwoners (CBS, 2022).

Naast bezoeken aan musea is er ook gekeken naar bibliotheken. Wat opviel is dat ondanks het relatief lage aantal bibliotheken, Groningen veruit de meeste bibliotheekbezoeken had in 2023 (6.865 per 1.000 inwoners). Fryslân had 2.532 bezoeken per 1.000 inwoners wat vergelijkbaar is met het aantal bezoekers van Zuid-Holland (2.265) en Gelderland (2.560). Het landelijk gemiddelde was 2.773 bezoeken per 1.000 inwoners. Groningen had met 45 bibliotheken iets meer locaties dan Fryslân (40) in 2024 (Bibliotheeknetwerk, 2024).

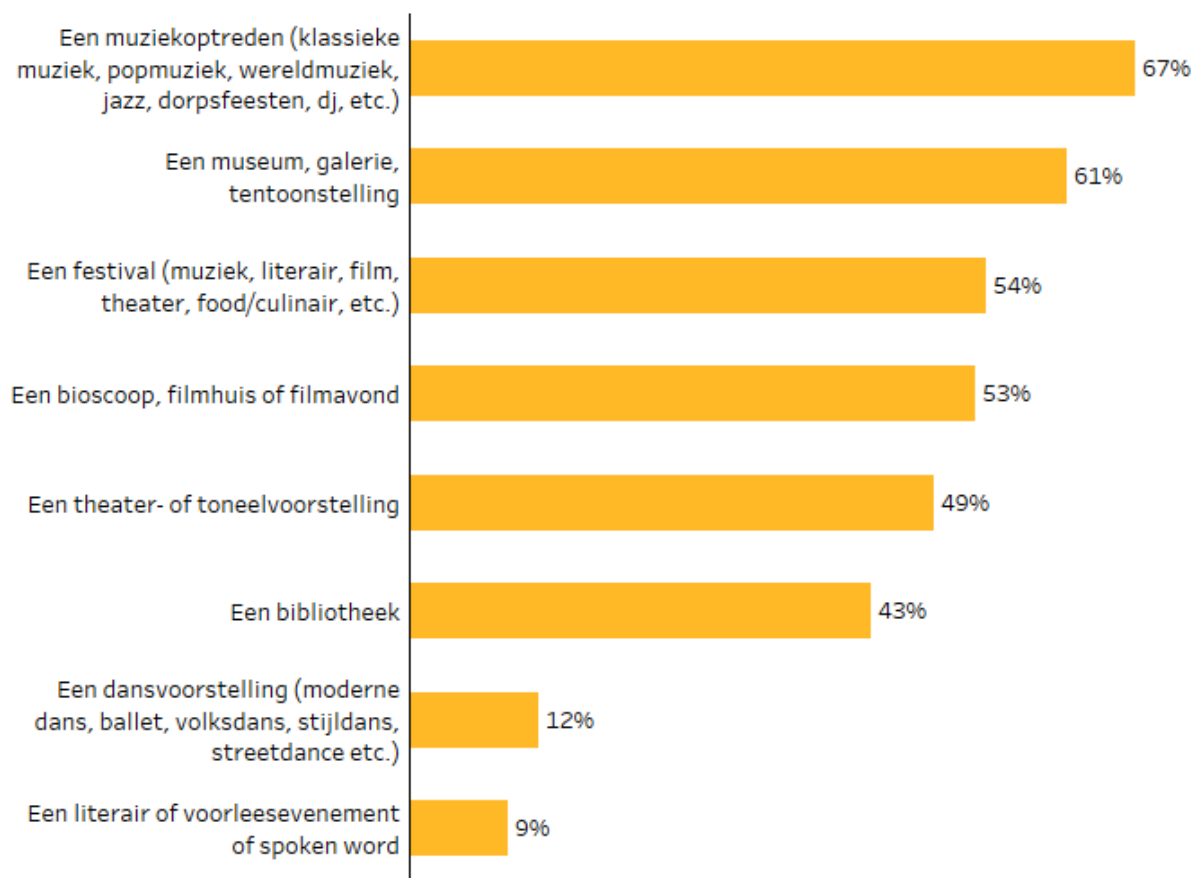
// BEZOEK CULTURELE ACTIVITEITEN

Naast bestaande data die in het vorige hoofdstuk beschreven is, is er voor dit onderzoek ook een vragenlijst uitgezet onder Panel Fryslân. De volgende hoofdstukken zijn gebaseerd op deze panel data.

Muziek en musea het meest bezocht

De grote meerderheid van de inwoners van Fryslân heeft afgelopen jaar één of meer culturele activiteiten bezocht. Muziekoptredens waren het meest populair: twee derde van de inwoners van Fryslân hebben één of meerdere muziekoptredens bezocht in de afgelopen twaalf maanden. Ook musea (61%), festivals (54%) en bioscopen (53%) zijn in trek. Literaire voorleesevenementen en dansvoorstellingen zijn het minst bezocht in het afgelopen jaar. Zoals eerder al is benoemd is dit deels te verklaren door het verschil in aanbod in Fryslân.

Aandeel inwoners van Fryslân die culturele activiteiten bezochten in binnen- of buitenland in de afgelopen 12 maanden, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

Van de verschillende soorten muziekoptredens blijken optredens met popmuziek het meest bezocht te zijn. 67 procent van de mensen die het afgelopen jaar één of meerdere muziekoptredens bezocht, kozen (onder andere) voor een popconcert en 63 procent bezocht feesten met popmuziek, zoals dorpsfeesten.

Bij de musea werden historische musea het meest bezocht (70%), gevolgd door kunstmusea (54%) en natuur(historische) musea (48%).

Onder de festivals zijn muziekfestivalen veruit het meest populair. Van de inwoners die naar één of meerdere festivals zijn gegaan in de afgelopen 12 maanden, is 78 procent (onder andere) naar een muziekfestival gegaan. Food festivals zijn daarna het populairst (door 36% bezocht).

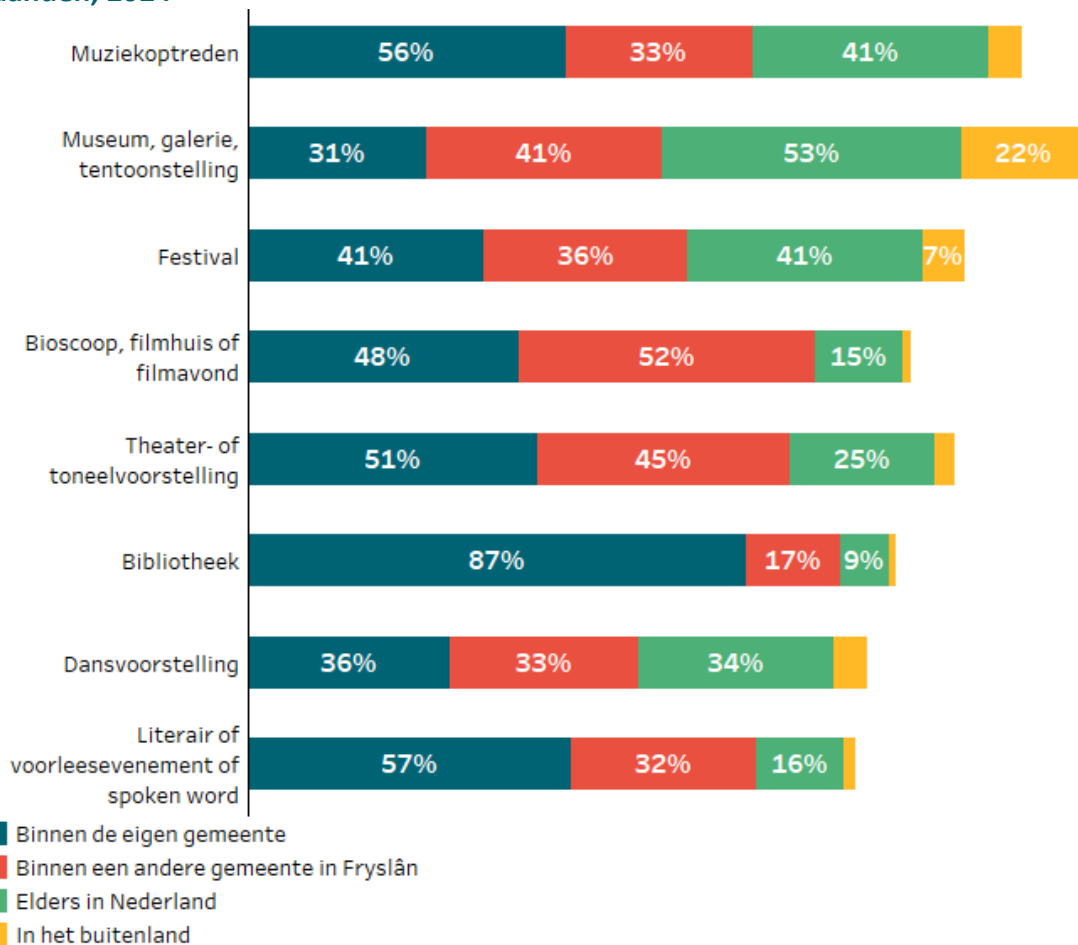
Ook is er gekeken naar de soorten theatervoorstellingen die men bezoekt. 68 procent van de inwoners die het afgelopen jaar één of meerdere theatervoorstellingen bezocht, kozen (onder andere) voor een theatervoorstelling. Een toneelvoorstelling of iepenloftspul was daarna het meest populair (51%) gevolgd door cabaret of stand-up comedy (43%).

Meeste culturele activiteiten worden bezocht in eigen gemeente

De meeste culturele activiteiten worden vooral in de eigen gemeente bezocht en anders in een andere gemeente in Fryslân. Voor musea, muziekoptredens, festivals en dansvoorstellingen reist men ook vaak naar locaties buiten Fryslân.

Ook dit is deels te verklaren door de hoeveelheid aanbod. Zo had Fryslân 616 muziekvoorstellingen in 2023 tegenover 3.680 voorstellingen in Zuid-Holland en 5.740 voorstellingen in Noord-Holland (CBS, 2024c). Ook had Fryslân minder dans- en bewegingsvoorstellingen: 52 voorstellingen in Fryslân, 724 voorstellingen in Noord-Holland en 764 voorstellingen in Zuid-Holland (CBS, 2024c). Aanbod is niet de volledige verklaring, want ondanks het veel grotere aanbod aan theatervoorstellingen buiten Fryslân worden theater en toneel vooral binnen Fryslân bezocht.

Waar culturele activiteiten zijn bezocht door inwoners van Fryslân in de afgelopen 12 maanden, 2024*

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

*Deze vraag is voorgelegd aan iedereen die deze culturele activiteit in de afgelopen 12 maanden heeft bezocht. Men kon meerdere locaties aanvinken. Daarom tellen de staven niet op tot 100%.

Ouderen bezoeken de minste culturele activiteiten en hbo- of wo-opgeleiden de meeste

Over het algemeen bezoeken inwoners boven de 75 de minste culturele activiteiten. Bovendien geven meer jongvolwassenen (18 t/m 34 jaar) aan wekelijks of maandelijks naar muziekoptredens en festivals te gaan dan oudere inwoners. Ook gaan meer jongvolwassenen naar bioscopen of filmhuizen. Wat betreft musea- en theaterbezoek lijken er geen grote leeftijdsverschillen te zijn.

Op het gebied van opleidingsniveau geldt dat een groter percentage van de hbo- of wo-opgeleiden de culturele activiteiten bezoeken dan van de middelbaar opgeleiden. De inwoners zonder vervolgdiplooma³ hebben steevast het kleinste aandeel inwoners dat een culturele activiteit bezoekt. De verschillen zijn het grootst bij het aantal bezoeken aan bioscopen en/of filmhuizen (35% van de inwoners zonder vervolg diploma vs. 66% van de hbo- en wo-opgeleiden). Dit wordt gevolgd door musea bezoeken (49% vs. 75% van de hbo- en wo-opgeleiden) en theater bezoeken (37% vs. 62% van de hbo- en wo-opgeleiden).

Op basis van de woonkern omvang is niet één lijn te trekken. Opvallend is dat inwoners uit de kleinste woonkernen (kleiner dan 500) verschillende activiteiten evenveel bezoeken als inwoners uit de grootste woonkernen (meer dan 15.000 inwoners).

Onvoldoende tijd de voornaamste reden waarom culturele activiteiten minder worden bezocht

Een aanzienlijk deel van de inwoners had de afgelopen twaalf maanden meer culturele activiteiten willen bezoeken, namelijk 42%. Aan deze groep is gevraagd waarom ze niet meer activiteiten hadden bezocht waarbij ze meerdere antwoorden konden geven. De voornaamste reden die gegeven wordt, is onvoldoende tijd (55%). Dit werd gevolgd door onvoldoende op de hoogte zijn van het aanbod (28%), geen mensen hebben in de omgeving die mee wilden (21%) en onvoldoende geld hebben (21%).

Redenen waarom inwoners van Fryslân minder culturele activiteiten hebben bezocht in de afgelopen 12 maanden dan dat ze wilden, 2024

- 55%** Ik had er geen tijd voor.
- 28%** Ik was niet op de hoogte van wat er allemaal te doen was.
- 21%** Andere in mijn omgeving wilde niet mee.
- 21%** Ik had er niet genoeg geld voor

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

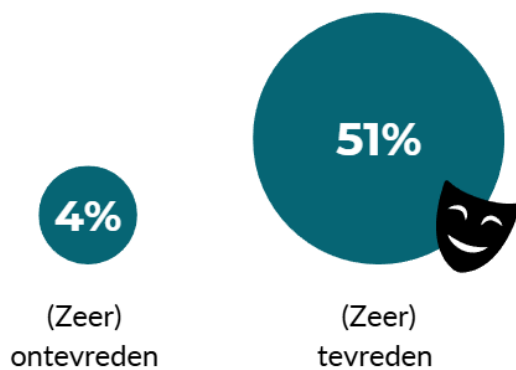
³ Opleidingsniveau is in drie categorieën aangegeven en is gebaseerd op de hoogst afgeronde opleiding. De eerste categorie is zonder vervolg diploma of met maximaal een mbo-1 diploma. Voor het leesgemak wordt in de tekst verwezen naar 'zonder vervolg diploma'. De tweede categorie is 'middelbaar opgeleid' waar een havo, vwo, mbo-2, mbo-3 en mbo-4 diploma onder valt. De laatste categorie is 'hbo- en wo-opgeleid'.

// TEVREDENHEID CULTUREEL AANBOD

Ruim de helft van de Friese inwoners is (zeer) tevreden met het culturele aanbod in Fryslân

51 procent van de inwoners van Fryslân is (zeer) tevreden met het culturele aanbod in Fryslân. Verder zijn er weinig inwoners die (zeer) ontevreden zijn (4%). Een derde van de inwoners heeft geen mening en 13 procent weet niet of ze tevreden zijn met het aanbod of vindt de vraag niet van toepassing. De inwoners die (zeer) tevreden zijn geven onder andere het mooie en diverse aanbod als reden. Ook vinden velen het aanbod uitgebreid en van goede kwaliteit.

Aandeel inwoners van Fryslân die (on)tevreden zijn met het culturele aanbod in Fryslân, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

Wel zijn er grote verschillen zichtbaar tussen bepaalde groepen inwoners wat betreft tevredenheid met het culturele aanbod. Zo is maar 42 procent van de inwoners zonder vervolgdiploma tevreden ten opzichte van 62 procent van de hbo- of wo-opgeleiden. De hoeveelheid inwoners die (zeer) ontevreden zijn, verschilt nauwelijks op basis van opleidingsniveau.

Onder de jongvolwassenen is het percentage (zeer) tevreden inwoners het laagst met 44%, terwijl de groep 50- tot 65-jarigen de meeste tevreden inwoners bevat (55%). Interessant is dat de kleinste woonkernen (<500 inwoners) de meeste (zeer) tevreden inwoners hebben wat betreft het culturele aanbod in Fryslân, terwijl de grootste woonkernen (>15.000) de minste hebben (55% t.o.v. 48%). Verder is er een duidelijk verschil tussen bepaalde regio's in Fryslân. Zo heeft Zuidoost Fryslân de minste inwoners die tevreden zijn met het culturele aanbod in Fryslân (44%) en Noordwest Fryslân de meeste (67%).

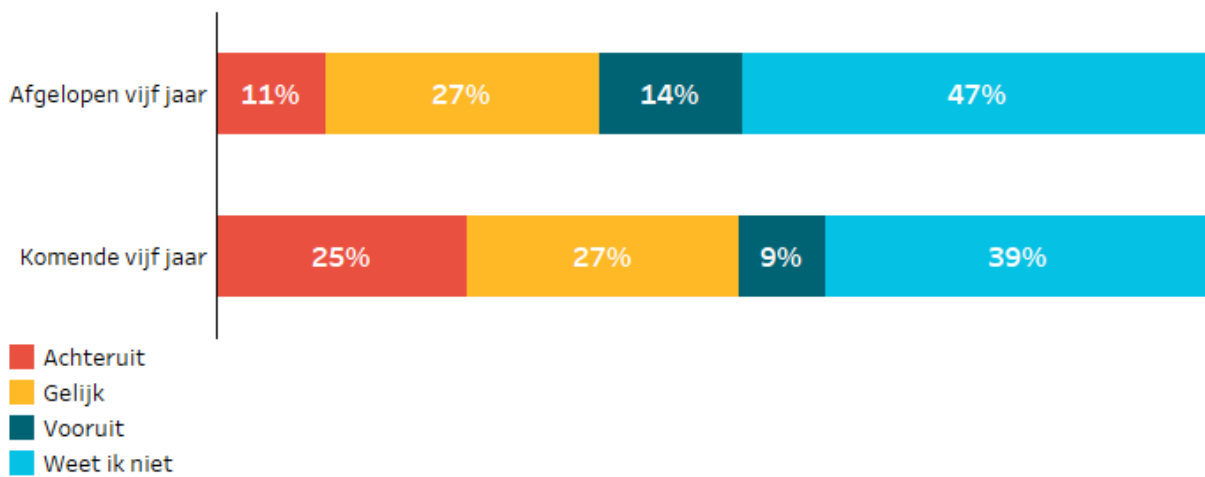

Meer inwoners verwachten dat het culturele aanbod achteruit zal gaan dan vooruit

Het grootste aandeel inwoners (47%) weet niet of het culturele aanbod voor- of achteruit is gegaan in de afgelopen vijf jaar. Van de inwoners die hier wel een duidelijke mening over hebben, vindt 14% dat het vooruit is gegaan en 11% dat het culturele aanbod in de afgelopen vijf jaar achteruit is gegaan. Met name inwoners tussen de 35 en 50 jaar hebben het idee dat het vooruit is gegaan (21%).

Als er gevraagd wordt naar de komende vijf jaar, dan zijn de inwoners met een mening pessimistischer. 25% verwacht dat het culturele aanbod achteruit zal gaan en 9% dat het vooruit zal gaan. Met name hbo- en wo-opgeleiden (34%) inwoners en inwoners uit Leeuwarden (29%) verwachten dat het culturele aanbod achteruit zal gaan. De voornaamste redenen die worden genoemd zijn de politieke trends, het vervallen van subsidies, bezuinigingen en stijgende kosten.

Ervaren en verwachte ontwikkeling culturele aanbod in Fryslân door inwoners, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

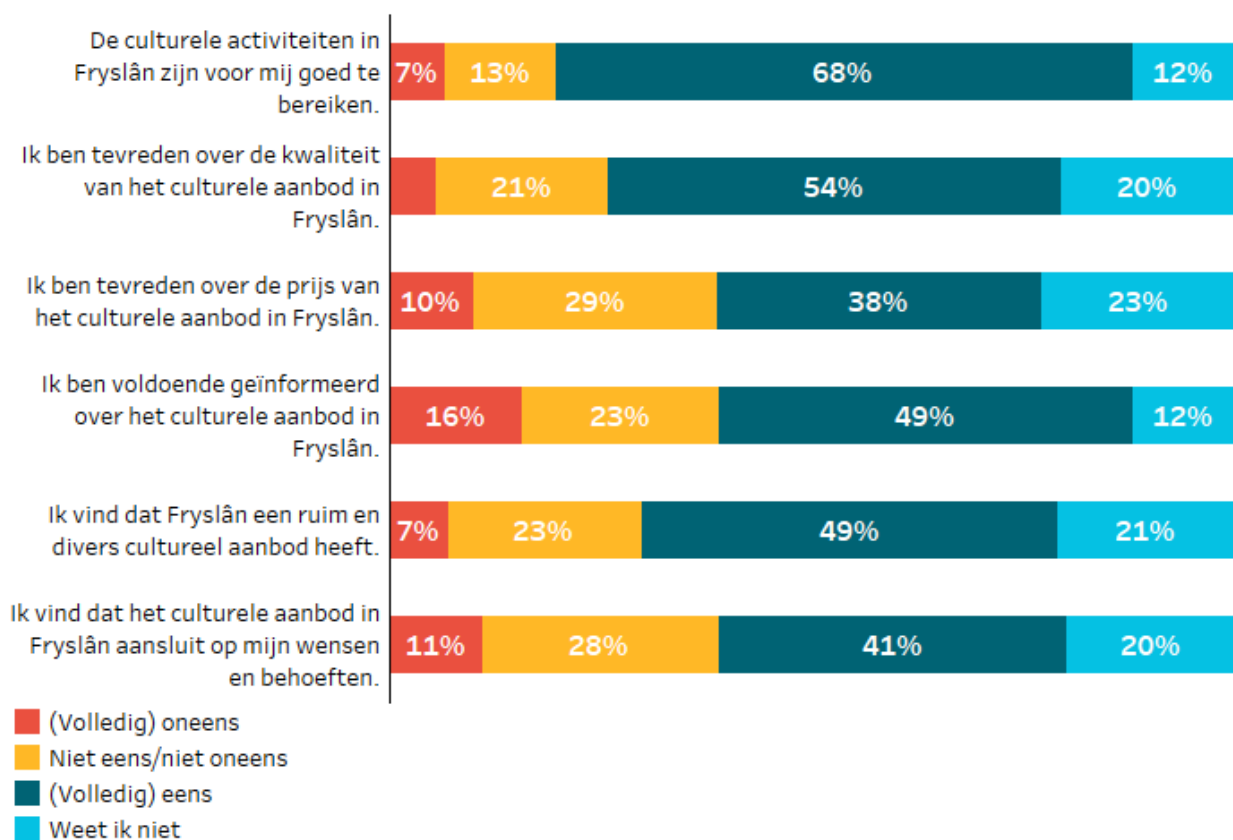
Meningen over de verschillende aspecten van het culturele aanbod in Fryslân

Ruim twee derde van de inwoners tevreden met bereikbaarheid van cultureel aanbod

Bijna 70 procent van de inwoners van Fryslân is het (volledig) eens met de stelling dat het culturele aanbod in Fryslân goed te bereiken is, ongeacht de omvang van de woonkern waarin ze wonen. Dit daalt gemiddeld wel naar 52 procent zodra men ouder is dan 75. Verder vindt maar de helft van de inwoners zonder vervolgdiploma het culturele aanbod goed te bereiken is (54%) ten opzichte van 81 procent van de hbo- of wo-opgeleiden.

Daarnaast zijn ruim de helft van de inwoners van Fryslân tevreden over de kwaliteit van het culturele aanbod in Fryslân. Over het algemeen zijn meer jongvolwassenen tevreden met de kwaliteit dan ouderen. Ook hier zijn onder de 75-plussers de minste inwoners het (volledig) eens met de stelling. Inwoners in de kleinste woonkernen zijn het vaker (volledig) eens over de goede kwaliteit van het aanbod dan inwoners uit de grootste woonkernen (59% t.o.v. 51%). Verder is er weer een verschil met betrekking tot opleidingsniveau te zien, maar deze is minder groot: 47% van de inwoners zonder vervolgdiploma is het (volledig) eens ten opzichte van 63% van de hbo- en wo-opgeleiden.

Aandeel inwoners van Fryslân die het (on)eens zijn met stellingen over het culturele aanbod in Fryslân, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân), 2024

Inwoners minst tevreden over de prijs en de aansluiting van aanbod op behoefte

38 procent van de inwoners van Friesland is tevreden over de prijs van het culturele aanbod, terwijl 10 procent het volledig oneens is met de stelling: "Ik ben tevreden over de prijs van het culturele aanbod in Fryslân." Onder hbo- en wo-opgeleiden is de tevredenheid aanzienlijk hoger, met de helft die (volledig) instemt. Bij middelbaaropgeleiden (35%) en inwoners zonder vervolg diploma ligt dit lager (33%), maar het verschil tussen deze twee groepen is klein. Wat betreft regio's scoort Zuidoost Fryslân het laagst, met slechts 31 procent inwoners die tevreden zijn over de prijs van het culturele aanbod, terwijl Noordwest Fryslân de meeste tevreden inwoners heeft (47%).

41 procent van de inwoners vindt dat het Friese aanbod aansluit op zijn of haar wensen, terwijl 11 procent dit niet vindt. Op het gebied van leeftijd zijn geen grote verschillen te zien. Opvallend is dat 46 procent van de inwoners uit de kleinste woonkernen (<500) aangeven het (volledig) eens te zijn met de stelling: 'Ik vind dat het culturele aanbod in Fryslân aansluit bij mijn wensen en behoeften'. In de grootste woonkernen (>15.000) is dit maar 37 procent van de inwoners. We zagen eerder ook al dat inwoners uit de kleinste woonkernen tevredener zijn met verschillende aspecten van het culturele aanbod dan inwoners uit de grootste woonkernen.

De helft van de inwoners tevreden over informatie en diversiteit

De helft van de inwoners vindt dat hij of zij goed is geïnformeerd over wat er in Fryslân te doen is. Wel is dit onder jongvolwassenen duidelijk lager, met maar 30 procent. Bovendien vindt 16 procent van de inwoners en 32 procent van de jongvolwassenen dat zij juist niet goed geïnformeerd zijn. Er zijn geen grote verschillen te zien op basis van gevolgde opleiding.

Ook is de helft van de inwoners tevreden over de diversiteit van het culturele aanbod, waarbij de tevredenheid bij de jongvolwassenen weer wat lager ligt. 42 procent van de jongvolwassenen gaf aan het (volledig) eens te zijn met de stelling tevreden te zijn over de diversiteit van het culturele aanbod en 16 procent van hen was het hiermee (volledig) oneens.

Inwoners zonder vervolg diploma en inwoners van Zuidoost Fryslân het minst tevreden

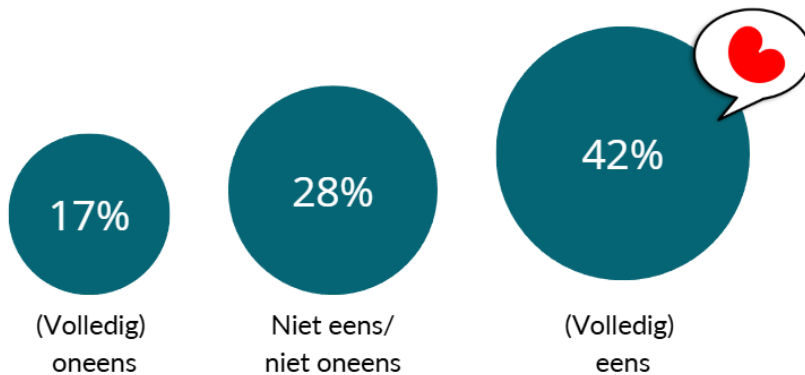
Over het algemeen zijn inwoners zonder vervolgopleiding minder vaak tevreden over verschillende aspecten van het culturele aanbod dan inwoners met andere opleidingsniveaus. De grootste verschillen zijn te zien op het gebied van bereikbaarheid, kwaliteit, prijs en de aansluiting van het aanbod op hun behoeften.

Zuidoost Fryslân is de regio met het laagste aandeel inwoners die tevreden zijn met de verschillende aspecten van het culturele aanbod. De grootste verschillen waren zichtbaar in de tevredenheid over de diversiteit en de kwaliteit van het culturele aanbod. Bij de meeste stellingen had Noordwest Fryslân de meeste inwoners die het (volledig) eens waren. Zoals eerder al genoemd zijn inwoners in Noordwest Fryslân het meest tevreden met het culturele aanbod in Fryslân in het algemeen en inwoners van Zuidoost Fryslân het minst.

Ruim 40 procent vindt het fijn als culture activiteiten worden aangeboden in het Fries

42 procent van de inwoners van Fryslân is het (volledig) eens met de stelling dat zij het fijn vinden wanneer culturele activiteiten in het Fries worden aangeboden, tegenover 17 procent die het (volledig) oneens is. In kleinere woonkernen is men het vaker eens met deze stelling dan in grotere woonkernen (5.000 of meer inwoners). Zuidoost Fryslân en Leeuwarden kennen het laagste percentage inwoners die het (volledig) eens is met deze stelling (beide 36% tegenover 42% in Fryslân). Wat betreft leeftijd, blijken vooral inwoners onder de 34 het minst positief te staan tegenover de stelling.

Aandeel inwoners van Fryslân dat het (on)eens is met de stelling: Ik vind het fijn als culturele activiteiten worden aangeboden in de Friese taal.

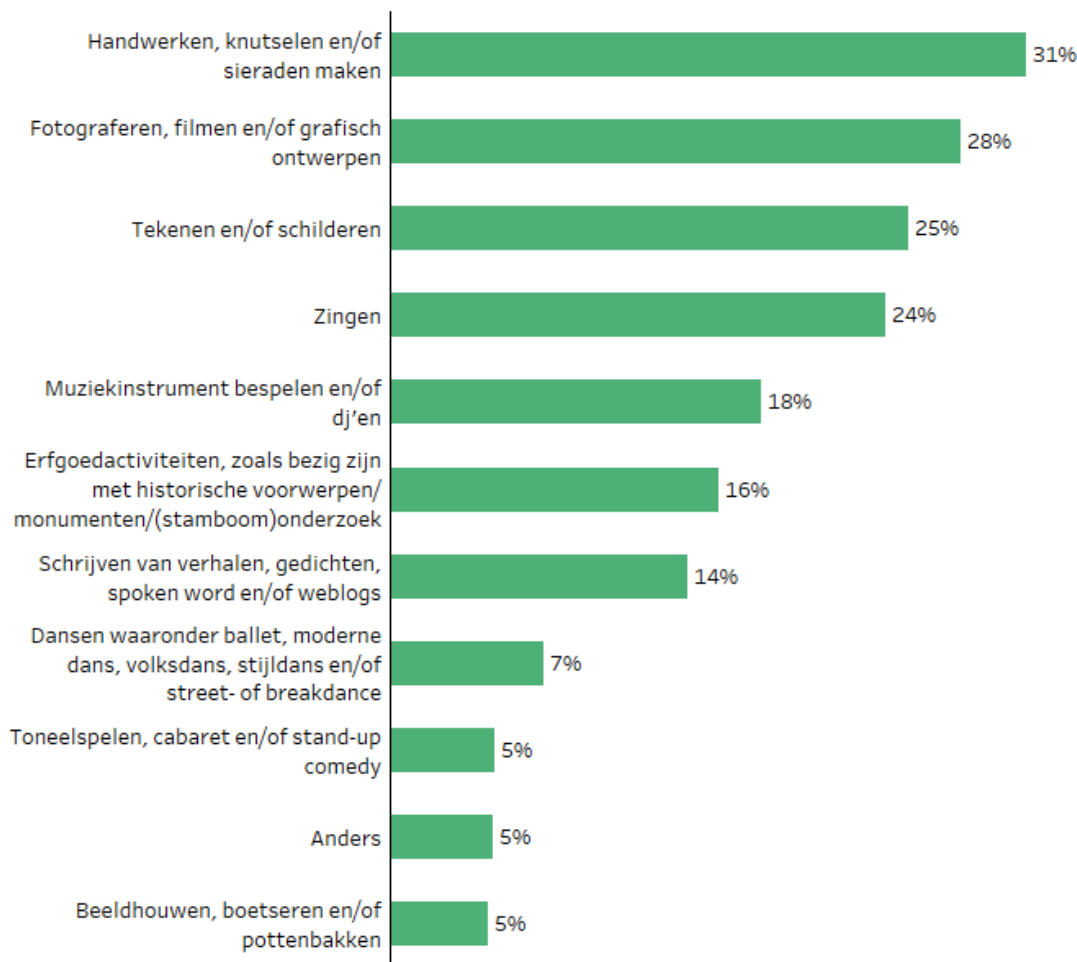
Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân), 2024

// BEOEFENEN CULTURELE ACTIVITEITEN

Knutselen en handwerken het populairst

De populairste culturele activiteit die zelf beoefend wordt in Fryslân is handwerken, knutselen en/of sieraden maken. Bijna een derde (31%) van de inwoners heeft deze activiteit in de afgelopen 12 maanden uitgevoerd. Andere populaire bezigheden zijn fotograferen, filmen en/of grafisch ontwerpen (28%), tekenen en/of schilderen (25%) en zingen (24%).

Aandeel inwoners van Fryslân dat in de afgelopen 12 maanden de volgende activiteiten heeft beoefend, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

Er zijn echter verschillen tussen verschillende groepen inwoners. Over het algemeen beoefenen jongvolwassenen (18-34-jarigen) en inwoners met een hbo-of wo opleiding vaker culturele activiteiten dan oudere generaties en inwoners zonder vervolgopleiding of een mbo-opleiding. Zo heeft 18 procent van alle inwoners van Fryslân in het afgelopen jaar een muziekinstrument bespeeld. Onder jongvolwassenen (32%) en inwoners met een hbo-of wo opleiding (26%) is dat aandeel een stuk hoger. Dit patroon is ook zichtbaar bij andere culturele activiteiten.

Daarnaast zijn er ook verschillen tussen mannen en vrouwen. Vrouwen beoefenen vaker culturele activiteiten dan mannen, zoals handwerken, zingen, tekenen, schilderen en dansen. Alleen erfgoedactiviteiten, zoals bezig zijn met historische voorwerpen, monumenten en (stamboom)onderzoek en het bespelen van een muziekinstrument worden iets vaker gedaan door mannen dan door vrouwen.

Waar worden de culturele activiteiten beoefend?

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân), 2024

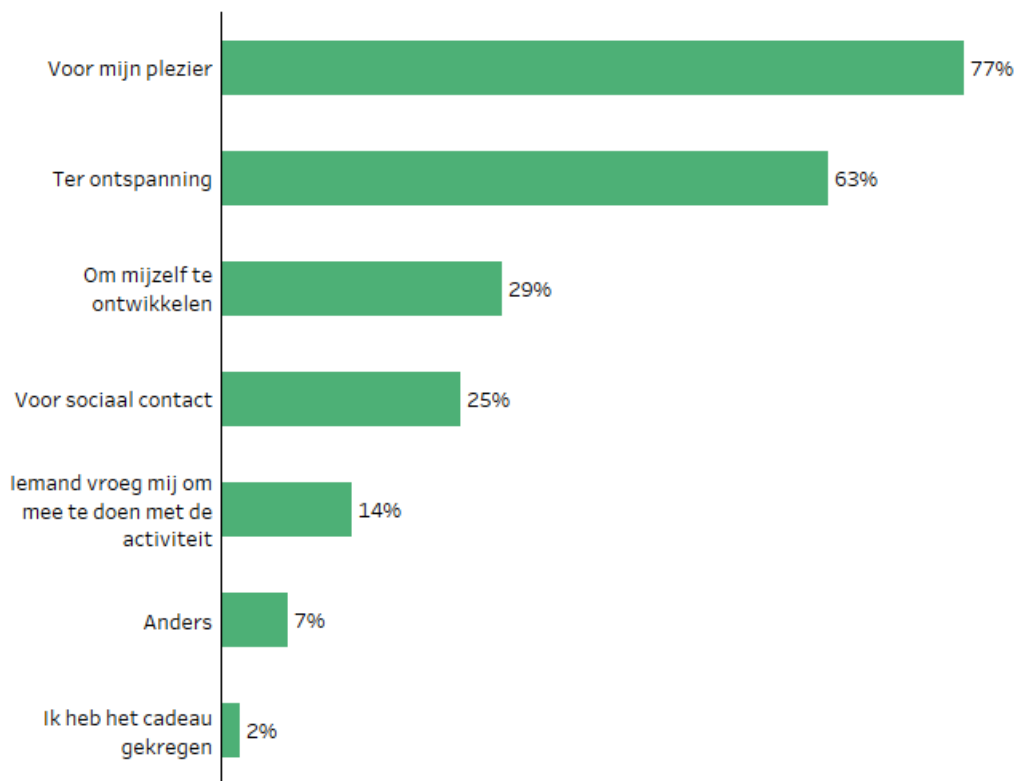
Meeste inwoners doen culturele activiteiten voor hun plezier of ontspanning

De belangrijkste reden waarom inwoners culturele activiteiten beoefenen, is plezier: dit geldt voor 77 procent van de inwoners van Fryslân. Ontspanning is ook een belangrijke drijfveer voor veel mensen (63%). Een kleiner percentage van de inwoners beoefent culturele activiteiten met het doel zichzelf verder te ontwikkelen. Daarnaast noemt een kwart van de inwoners van Fryslân sociaal contact als reden, waarbij culturele activiteiten een kans bieden om anderen te ontmoeten en samen te genieten van gezamenlijke interesses.

Er is ook gevraagd aan inwoners of zij meer culturele activiteiten hadden willen beoefenen in het afgelopen jaar. In Fryslân geeft 26 procent van de inwoners aan meer culturele activiteiten te willen doen. De belangrijkste reden hiervoor is een gebrek aan tijd, wat door meer dan de helft van deze groep wordt genoemd. Daarnaast speelt een gebrek aan geld (23%) en het niet op de hoogte zijn van de beschikbare mogelijkheden (23%) een rol.

Bijna driekwart (73%) van de inwoners beoefent culturele activiteiten thuis. Ook worden culturele activiteiten beoefend in verenigingsverband (28%) of in een informele groep (17%).

Redenen om culturele activiteiten te beoefenen in Fryslân, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

// BELANG VAN CULTUUR

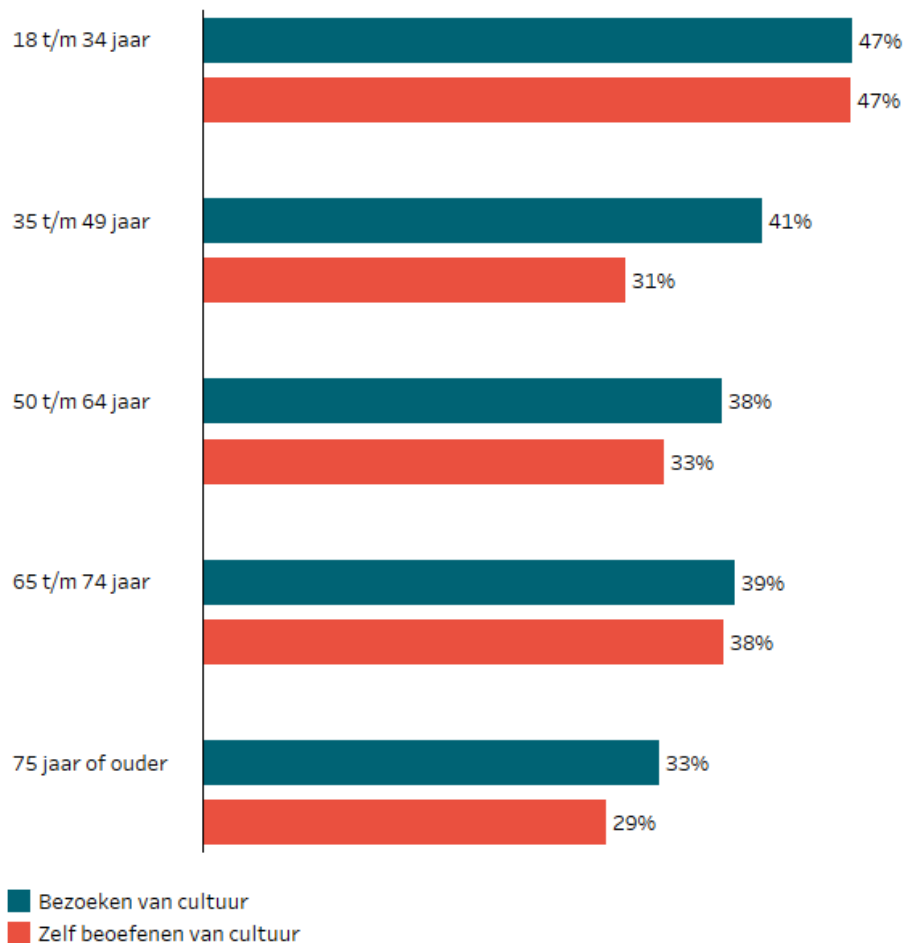
Cultuur belangrijker voor jongvolwassenen dan voor oudere generaties

Veel inwoners van Fryslân hechten belang aan cultuur. 40 procent van de inwoners vindt het bezoeken van culturele activiteiten, zoals tentoonstellingen en concerten, een belangrijk onderdeel van hun leven. Onder jongvolwassenen (18-34 jaar) ligt dit percentage hoger, namelijk 47 procent. Een iets lager percentage (36%) van de inwoners van Fryslân vindt het zélf beoefenen van culturele activiteiten een belangrijk onderdeel van hun leven.

Naast de leeftijdsverschillen spelen ook andere factoren een rol, zoals opleidingsniveau, geslacht en de grootte van woonplaats. Inwoners met een hbo- of wo-diploma hechten meer waarde aan cultuur dan inwoners zonder vervolgdiploma. Vrouwen vinden cultuur belangrijker dan mannen, en inwoners van grotere kernen (met meer dan 15.000 inwoners) hechten meer waarde aan cultuur dan inwoners van kleinere kernen.

Ten slotte is gevraagd naar de bijdrage die het beoefenen en/of het bezoeken van culturele activiteiten kan leveren aan de maatschappij. De grootste groep (84%) is het eens met de stelling dat culturele activiteiten bijdragen aan ontmoeting en verbinding tussen mensen. Daarnaast vindt 80 procent van de inwoners dat het bijdraagt aan het geluk van mensen en het bevorderen van creativiteit.

Aandeel inwoners van Fryslân per leeftijdscategorie dat cultuur een belangrijk onderdeel vindt van hun leven, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

// DE ROL VAN CULTUUR IN OPVOEDING

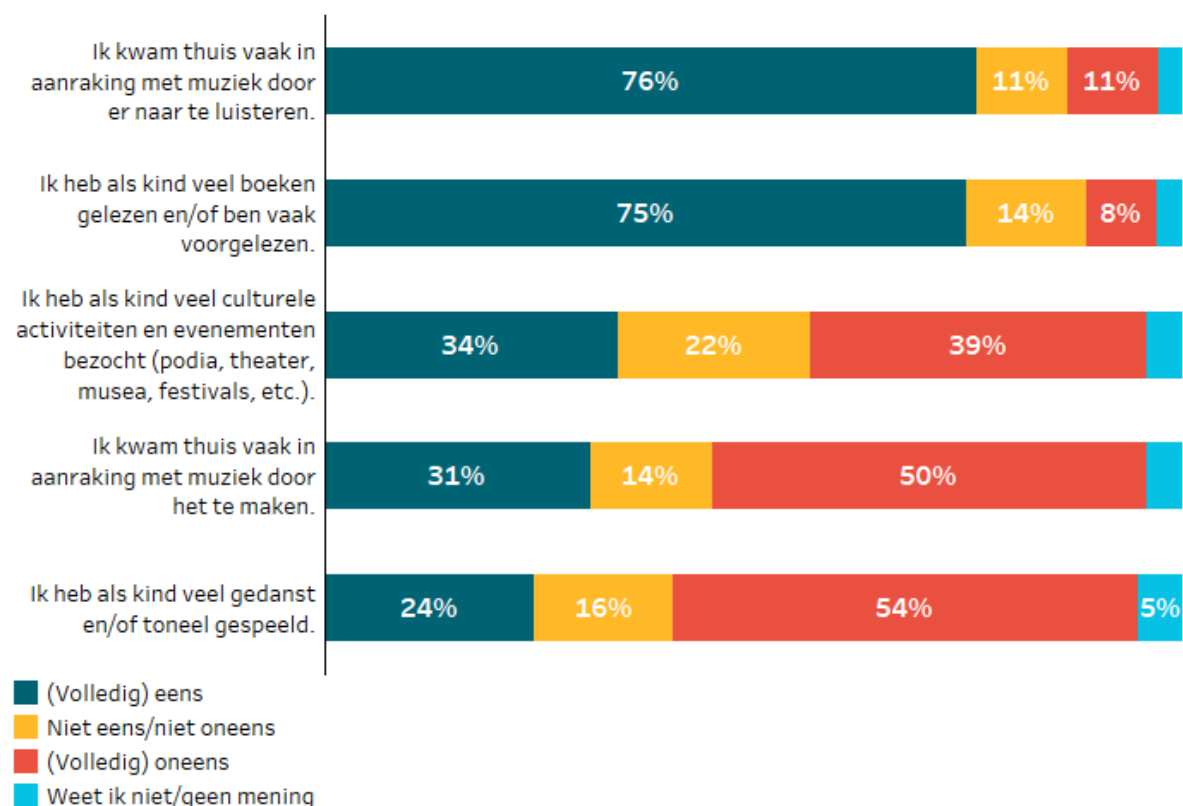
In jeugd vooral in aanraking met muziek en boeken

Driekwart van de inwoners van Fryslân geeft aan dat ze als kind vaak in aanraking kwamen met muziek, door er naar te luisteren, en dat zij veel hebben gelezen en/of zijn voorgelezen. Andere activiteiten werden minder vaak gedaan in hun jeugd, zoals het bezoeken van culturele activiteiten, toneelspelen en zelf muziek maken.

Inwoners van Fryslân die als kind vaak in aanraking kwamen met het maken van muziek, doen dit ook nu nog vaker. Zo speelt 42 procent van hen momenteel een muziekinstrument, tegenover 18 procent gemiddeld in Fryslân. Bovendien heeft 40 procent van deze groep in de afgelopen 12 maanden gezongen, terwijl dit gemiddeld 24 procent is. Ditzelfde patroon is zichtbaar bij dansen en toneelspelen.

Het is interessant om te onderzoeken of dit vooral het gevolg is van de opvoeding, of dat deze interesse al op jonge leeftijd bestond en nooit verdwenen is.

Aandeel inwoners van Fryslân dat het eens of oneens is met onderstaande stellingen over culturele activiteiten in hun jeugd, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

Belangrijk om kinderen op te voeden met cultuur

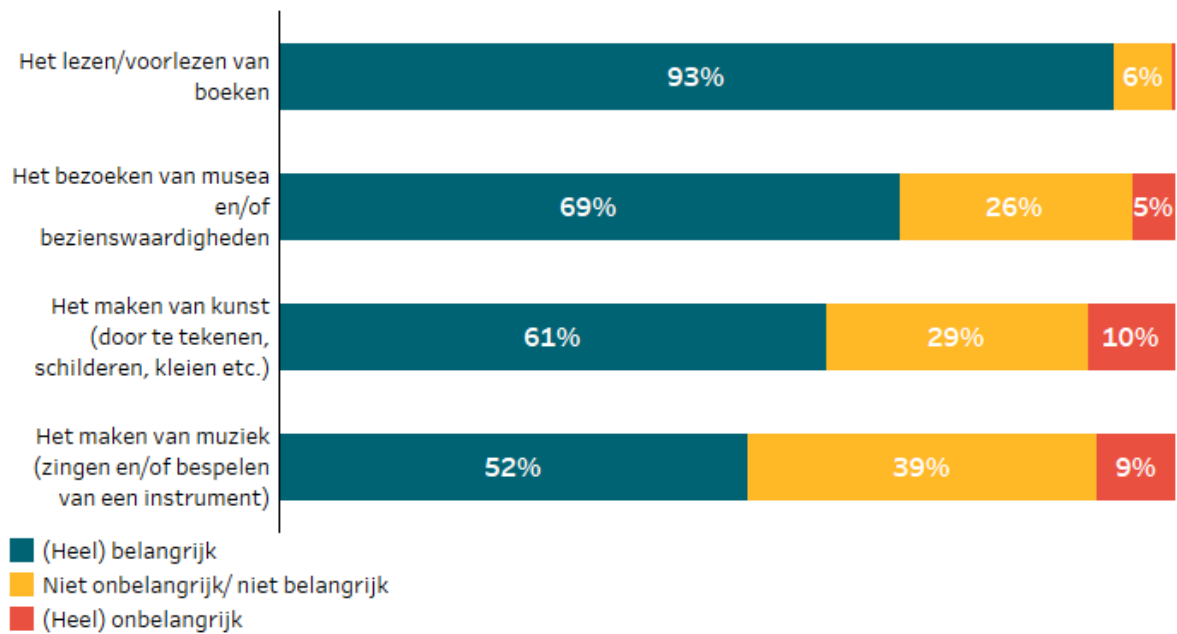
In Fryslân vindt 68 procent van de inwoners het belangrijk om hun kind op te voeden met verschillende culturele activiteiten. Inwoners met een hbo- of wo-diploma (82%) hechten meer waarde aan cultuur in hun opvoeding dan ouders zonder vervolgdiploma (55%).

Bijna alle ouders (93%) vinden het (heel) belangrijk dat hun kinderen boeken lezen.

Ook het bezoeken van musea en/of bezienswaardigheden wordt door 69 procent van de ouders (heel) belangrijk gevonden. Iets meer dan de helft (52%) van de ouders vindt het (heel) belangrijk dat hun kinderen zelf muziek maken.

Er is ook aan de ouders gevraagd waarom zij het belangrijk vinden om hun kind op te voeden met culturele activiteiten. Verreweg het vaakst werd genoemd dat het belangrijk is voor het bevorderen van creatief denken (68%) en ter ontspanning en vermaak (66%). Ongeveer een derde van de ouders vindt culturele activiteiten belangrijk voor het bevorderen van het zelfvertrouwen, als een manier om kennis te maken met andere talen en culturen en het verbeteren van sociale vaardigheden.

Aandeel inwoners van Fryslân dat de volgende onderdelen belangrijk vindt voor de opvoeding van zijn of haar kinderen, 2024

Bron: Panel Fryslân (Planbureau Fryslân)

// CONCLUSIE

De Cultuurmonitor Fryslân biedt inzicht in het culturele aanbod in de provincie en hoe inwoners de culturele voorzieningen en activiteiten ervaren. Fryslân beschikt over een breed scala aan culturele voorzieningen, waarbij musea het grootste aandeel vormen. In vergelijking met andere noordelijke provincies heeft Fryslân meer theaters, schouwburgen en musea. Echter ten opzichte van de Randstad zijn er minder voorzieningen en deze zijn vaak verder weg dan gemiddeld in Nederland.

Over het algemeen zijn de inwoners van Fryslân tevreden met het culturele aanbod, hoewel er duidelijke verschillen zijn tussen verschillende groepen, zoals leeftijd, opleidingsniveau en woonomgeving. De meerderheid van de inwoners bezoekt culturele activiteiten, waarbij muziekoptredens en musea het meest populair zijn. Tegelijkertijd blijkt dat een deel van de inwoners van Fryslân graag meer culturele activiteiten zou willen bijwonen, maar zij belemmerd worden door tijdsgebrek, onvoldoende kennis van het aanbod of financiële beperkingen.

Hoewel het culturele aanbod in Fryslân relatief goed bereikbaar is, geven sommige groepen aan dat het aanbod beter moet aansluiten op hun wensen en dat de prijs van culturele activiteiten een obstakel kan vormen. De tevredenheid over het aanbod verschilt sterk per regio, waarbij inwoners van Noordwest Fryslân het meest tevreden zijn en inwoners van Zuidoost Fryslân het minst tevreden.

Veel inwoners van Fryslân hechten belang aan cultuur. Wel is er een duidelijk verschil tussen verschillende groepen in de samenleving. Jongvolwassenen en inwoners met een hbo- of wo opleiding hechten meer waarde aan cultuur, zowel in de vorm van bezoeken als in het zelf beoefenen van culturele activiteiten.

Kortom cultuur speelt een belangrijke rol in het leven van de Friese bevolking, maar er blijven aandachtspunten zoals bereikbaarheid, prijs en de aansluiting van het aanbod op persoonlijke behoeften. Het is interessant om te volgen hoe het culturele aanbod en de tevredenheid daarover zich in de loop van de tijd ontwikkelen. Daarom wordt deze monitor elke twee jaar herhaald. Bij de volgende editie wordt het onderzoek aangevuld met interviews, zodat verdiepende vragen gesteld kunnen worden.

// BRONNEN

- Bibliotheeknetwerk. (2024). *Dashboard Bibliotheekstatistiek (Gegevenslevering Wsob)*. <https://www.bibliotheeknetwerk.nl/dashboard/dashboard-bibliotheekstatistiek>
- CBS. (2022). *Musea naar provincie en type, 2009-2020*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/12/musea-naar-provincie-en-type-2009-2020>
- CBS. (2024a). *Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak, regio*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81578NED/table?dl=B26A3>
- CBS. (2024b). *Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>
- CBS. (2024c). *Professionele podiumkunsten; capaciteit, voorstellingen, bezoekers, regio*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/70077NED/table?dl=9EC8F>
- CBS. (n.d.). *Podiumkunsten*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/podiumkunsten>
- Panel Fryslân. (2024). *Cultuur*. Planbureau Fryslân

Planbureau Fryslân
Prins Hendrikstraat 8
8911 BK Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@planbureau Fryslan.nl
www.planbureau Fryslan.nl

Planbureau Fryslân wordt gesubsidieerd door de provincie Fryslân.

COLOFON

'Cultuurmonitor Fryslân' is een uitgave van
Planbureau Fryslân

Auteurs

Sibilla Hoekstra
Jolijn Hutjes

Eindredactie

Stephanie Brands

Met medewerking van

Bernard Boorsma
Mandy Bosma